COLUMN

Water volgens Wouter

Wouter Stapel is Strategisch Adviseur Waterketen bij Royal HaskoningDHV

IS ALTIJD GOED GOED?

Bij elke keuze die we maken is het de vraag of het de goede keuze is. Dan is het fijn als we richtlijnen en vuistregels hebben die ons daarbij ondersteunen. En al helemaal als er bepaalde keuzes zijn die altijd goed zijn. Dat scheelt een hoop werk voor het maken van maatwerkafwegingen en voor het verantwoorden van je daarop gebaseerde keuzes.

'Vergroenen' en 'afkoppelen' zijn keuzes die goed voelen, maar die volgens mij niet 'altijd goed' zijn.

Afkoppelen

Door verhard oppervlak in bestaand gebied af te koppelen houden we het hemelwater in het gebied en ontlasten we de rwzi. Of afkoppelen een goed idee is hangt af van de lokale situatie, de wijze van afkoppelen en van het doel van het afkoppelen - en natuurlijk ook van de afkoppelkosten.

Een paar voorbeelden:

- Als droogtebestrijding een belangrijk doel van het afkoppelen is, dan maakt het veel uit of het hemelwater wordt geïnfiltreerd of naar het oppervlaktewater afgevoerd. Afstroming via de ondergrond gaat langzaam. Bij handhaving van een vast streefpeil wordt geloosd hemelwater snel afgevoerd om peilstijging te voorkomen. Ook in hellend gebied stroomt het geloosde hemelwater via het oppervlaktewater snel weg.
- Als de riolen lek zijn en er veel grondwater als rioolvreemd water naar de rwzi wordt afgevoerd kan afkoppelen door infiltratie een slecht idee zijn. Ook geïnfiltreerd hemelwater wordt immers deels via deze lekke riolen afgevoerd waardoor het niet kan bijdragen aan droogtebestrijding. De piekbelasting van de rwzi gaat wel omlaag (als je met het afkoppelen ook de pompcapaciteit verlaagt), maar op jaarbasis valt de reductie van de hoeveelheid schoon water die naar de rwzi wordt gevoerd tegen.
- Je kan je geld maar 1 keer uitgeven. Afkoppelen is een vrij dure maatregel. Het is volgens mij dan ook goed om bij elk afkoppelproject de vraag te stellen of kosten en baten (die overigens niet altijd in geld zijn uit te drukken) in de juiste verhouding tot elkaar staan. Ook hoort hierbij de vraag of het doel niet beter op een andere manier kan worden gerealiseerd. Voor droogtebestrijding en het reduceren van de jaaraanvoer naar de rwzi ligt vergelijking met het reduceren van rioolvreemd water voor de hand.

Vergroenen

Extra groen maakt de openbare ruimte aantrekkelijker en leefbaarder en kan helpen tegen hittestress. Is extra groen altijd goed?

- Groen heeft water nodig en extra groen betekent dus ook extra waterbehoefte. Als dat extra water in droge perioden niet beschikbaar is kan dat ten koste gaan van het groen en/of kan het groen niet door verdamping hittestress tegengaan.
- 'Ontharden' en daar groen voor in de plaats creëren kan leiden tot extra verdroging. Uit het DPRA-onderzoek 'Klimaat en watervraag stedelijk gebied' kwam naar voren dat in droge perioden de infiltratie in onverhard gebied niet opweegt tegen de extra verdamping via gras, struiken en bomen. Veelal is het vocht dat in een natte periode in de bodem wordt opgeslagen ontoereikend om een langere droge periode te overbruggen.
- De extra watervraag van extra groen kan ook tot lagere laagste grondwaterstanden leiden. Als daardoor houten paalkoppen droog komen te staan kan de schade door paalrot groot zijn. Ook kunnen extra zettingen optreden met schade aan gebouwen en infrastructuur als gevolg.

Altijd goed als …

Voor afkoppelen en vergroenen kan je dus niet generiek stellen dat ze altijd goed zijn. Dat betekent echter niet dat voor elke keuze een uitgebreide maatwerkafweging nodig is. Voor jouw gemeente kan je in beeld brengen voor welke deelgebieden en onder welke voorwaarden de maatregelen 'altijd goed' zijn. Dat scheelt een hoop maatwerk. Vragen die je daarbij kan stellen zijn bijvoorbeeld: Wat zijn per deelgebied de doelen m.b.t. afkoppelen resp. groen? Welke maximale vierkante meter prijs voor afkoppelen past daarbij? Waar is veel rioolvreemd water als gevolg van lekke riolen? Waar zijn (kwetsbare) houten paalfunderingen? Is er in droge perioden voldoende water beschikbaar? Hebben andere soorten groen minder water nodig en dragen die voldoende bij aan het bestrijden van hittestress? Kan ik water voor groen beschikbaar maken door de hoeveelheid rioolvreemd water reduceren?

Dan is 'goed' niet per se 'altijd goed', maar wel 'als …'